

POSTANOWIENIE

Dnia 20 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania P. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Gdańsku
o ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 20 listopada 2024 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 20 września 2023 r., sygn. akt III AUa 752/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Gdańsku kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 20 września 2023 r., III AUa 752/21, oddalił apelację odwołującej się P.W. od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z 9 lutego 2021 r., VII U 5728/19, oddalającego jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału

w Gdańsku z 18 czerwca 2019 r. stwierdzającej, że odwołująca jako osoba prowadząca działalność gospodarczą nie podlegała od 1 kwietnia 2014 r. obowiązkowo ubezpieczeniu społecznym, tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu.

Odwołująca zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że skarga jest oczywiście uzasadniona wobec błędnej wykładni art. 860 § 1 k.c., art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej i art. 3 Prawa przedsiębiorców w związku z art. 8 ust. 6 pkt 1) ustawy systemowej, w zakresie opisanym w pkt 2 ppkt od 1) do 4) podstaw kasacyjnych powyżej, niewłaściwego niezastosowania art. 17 ust. 1 i art. 35 ust. 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego, jak również naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 234 k.p.c. w związku z art. 14 ust. 1 i art. 33 zd. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej w związku z art. 17 ust. 1 i art. 10 ust. 1 Prawa przedsiębiorców w związku z art. 6 k.c. Dodatkowo wskazała na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wobec tego, że w orzecznictwie sądów powszechnych występują poważne rozbieżności co do wykładni art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej i art. 3 Prawa przedsiębiorców w związku z art. 8 ust. 6 pkt 1) ustawy systemowej w zakresie tego, czy dla oceny spełnienia przez działalność gospodarczą cechy zarobkowości ma relewantne znaczenie wysokość zadeklarowanej kwoty jako podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i dobrowolne ubezpieczenie chorobowe.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia w przedmiocie odmowy przyjęcia jej do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą istotne okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do powyższych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Ponadto dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 września 2016 r., V CSK 143/16, LEX nr 2135552; z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, LEX nr 2069457; z 1 grudnia 2015 r., I PK 71/15, LEX nr 2021944).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w niniejszej sprawie oparty został na przesłance jej oczywistości (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) oraz z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Co do przesłanki przedsądu jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, wskazać należy, iż skarżący w motywach wniosku jest zobligowany zawrzeć wywód

prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Natomiast powołanie się w skardze kasacyjnej na potrzebę wykładni przepisów prawnych wymaga wykazania przez autora skargi, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, ze wskazaniem na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty autora skargi skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Powyższym wymogom autor skargi nie sprostał. Po pierwsze łączy oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z potrzebą wykładni przepisów prawnych. Tymczasem, już tylko z samej przedstawionej wyżej istoty ustawowych przesłanek

przedsądu przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. wynika, że co do zasady nie mogą one występować jednocześnie. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje potrzeba wykładni przepisów prawnych, od których wyjaśnienia zależy wydanie prawidłowego orzeczenia co do istoty sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez Sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego.

Ponadto polemiczna skarga kasacyjna zawiera rozmaite kontrowersje faktyczne i prawne, które wszakże nie zostały objęte adekwatnymi wnioskami o przyjęcie jej do merytorycznego rozpoznania, których Sąd Najwyższy nie może domyślać się ani zastępować strony skarżącej w sformułowaniu takich wniosków. Oczywistość naruszenia przepisów prawa powinna być widoczna od razu, bez wnikania w szczegóły sprawy oraz bez potrzeby ponownej analizy istotnych kontrowersji prawnych. Ponadto skarżąca rozminęła się z istotnymi, miarodajnymi i przekonującymi ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku, z których wynikało, że skarżąca po zakończeniu prowadzenia działalności w ramach spółki cywilnej, rzekomo od 1 kwietnia 2014 r. rozpoczęła prowadzenie tej samej działalności samodzielnie przy zadeklarowaniu najwyższej podstawy wymiaru składek, po czym niemal od razu, tj. od 7 kwietnia 2014 r. do 21 kwietnia 2019 r. przebywała na zasiłkach chorobowych, macierzyńskim lub opiekuńczym, nie wykazując żadnych przychodów i wydatków z tytułu prowadzonej działalności. Konkretnie rzecz ujmując, samo „posiadanie” zarejestrowanej działalności gospodarczej, bez realnego jej prowadzenia, mogło być ocenione za pozór prowadzenia działalności gospodarczej w sposób intencjonalnie zmierzający do obejścia prawa pracy z ewidentnym zamiarem skorzystania z nienależnych świadczeń z ubezpieczeń społecznych, które nie przysługiwały bez wykazania realnego tytułu podlegania pracowniczym ubezpieczeniom. Dlatego na jurysdykcyjną tolerancję nie zasługują żadne działania skierowane na uzyskanie nienależnych świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z intencjonalnymi deklaracją i opłaceniem składek z tytułu pozorowanego prowadzenia działalności gospodarczej. Takie zabiegi pozostawały w ewidentnej sprzeczności z podstawami kasacyjnego zaskarżenia, a także z zasadą równego traktowania wszystkich

rzeczywiście ubezpieczonych, w tym z zasadą solidaryzmu ubezpieczeń społecznych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., o kosztach postępowania orzekając w zgodzie z art. 98 § 1 k.p.c.

[SOP]

[a.ł.]